

(א) לקמן דף כב: (ב) מביטלה
דרי"פ בא ולקמן דף מח: ע"ש,
(ג) ג'ל' בר יהודה אמר שמואל
וכן איתא ברי"ר ובראשאי
(ד) פסקים דף דנ: (ה) געין תוס'
סוטה לב: ד"ה ורבי, (ו) געין
תוס' סוטה לב ע"ב ד"ה ורבי
ותוס' מגמות מג ע"ב ד"ה ואין,
(ז) ובי"ר תוס' לקמן כט. ד"ה
מפני

גליון הע"ם

מוסף תוספות

מוסף רש"י

רבינו חננאל

וּמִשְׁלַח אֱלִיָּאֵב בֶּרֶךְ הַסֵּסֶר
דְּקִרְתָּ שֶׁמֶן מִן הַתּוֹרָה שֶׁבֶר
דְּבִרְתָּ בִּשְׁמֵי אֵיחָד בִּשְׁנֵי מִלְּוֹת
שִׁמְשֵׁם שֶׁמֶן אֲנִי שֶׁרֶאֱלָה
יְאֵלֵה' יְאֵלֵה' אַחֵר. וּבִרְכַּת
הַמָּזוֹן לֵאחֵרֵי מֵדִירוּתָא.
שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵלֶּה וְשֵׁבַע וּבִרְכָתָא.
שֶׁיֵּשׁ קִרְיָן שְׁבַע וְשִׁמְשֵׁם
בְּכָל הַמָּזוֹן לֵאחֵרֵי. לְאִפְּקִי
תְּפִלָּה דְּהֵיאֵל מִדְּרַבְנֵי
שִׁמְשֵׁם נִמְי לֵבָה, לִפְסִי
אֶל תְּחִיל וְאֵל תְּחִיל לְפָנֵי
וְאִשְׁכּוּחֵי בְּכָל הַתּוֹרָה קִדְּשֵׁהּ
מִדְּבָרֵי בִּשְׁ שֶׁ יְאֵלֵה' וְאִתְּרִי
הַמָּזוֹן גִּזְלָה לֵאחֵרֵי. וְאִתְּרִי
לִמְגַמְרֵי בִּרְכַת הַתּוֹרָה לֵאחֵרֵי
כִּי הַמָּזוֹן, לִפְסִי לֵאחֵרֵי
כִּי הַתּוֹרָה נִדְּתָה, וְעֵלֵהּ כִּי
הַמָּזוֹן לֵאחֵרֵי הַתּוֹרָה
בְּכָל הַתּוֹרָה שֶׁרֵאֵה הַמְּצִיא
מִדְּרַבְנֵי נִינְהוּ. וְר' אֲלֵעֻזֵּר
אִמַּר סֶפֶק קִרְיָן שֶׁסֶפֶק
אֵל קִרְיָה וְאֵל קִרְיָה וְאֵל
סֶפֶק תְּחִיל וְסֶפֶק לֵבָה לְהַתְּחִיל
אֵינוֹ תִּפְסֵל. וְהַתְּחִיל
כִּי אֲלֵעֻזֵּר דָּהּ כֹּחֻלָּה רַבְנִי
הָאֵל אֵלֵה בְּרַבְרֵי בִּשְׁ
שֶׁכֵּן לֵיהּ, אֲלֵעֻזֵּר בִּשְׁ בִּי
כִינְהוּ שֶׁנִּי, וְהַתְּחִיל בִּשְׁ
שֶׁכֵּן לֵיהּ, וְהַתְּחִיל בִּשְׁ
לִבִּי שֶׁנֶּאֱמַר לִבִּי כֹחֻלָּה
אֵינוֹ, אֵל קִרְיָה וְאֵל קִרְיָה
כִּי שִׁכְנוּחֵי שֶׁמֶן, אֲלֵעֻזֵּר
סֶפֶק קִרְיָן שֶׁסֶפֶק לֵבָה
סֶפֶק אֵלֵה וְסֶפֶק לֵבָה לְהַתְּחִיל
אֵינוֹ תִּפְסֵל. וְהֵיאֵל מִדְּרַבְנֵי
וְר' יִתְנַחֵם דָּהּ שֶׁנֶּאֱמַר
אֵדֵם לִי אֵלֵה כִּיִּל. וְהַתְּחִיל
כִּי אֲלֵעֻזֵּר דָּהּ דָּעִיג' דָּהּ
יִתְנַחֵם רַבִּי, אֵל דָּעִיג' עֵלֵה
בְּחִיָּה וְאֵלֵה וְאֵל תְּחִיל.
וְהֵיאֵל וְאֵלֵה שִׁינְהֵל כִּי
וְהֵיאֵל וְאֵלֵה שִׁינְהֵל כִּי

כדאמרן: **איבא למפרך**. בתרייהו
שבשאתה צא ללמוד תורה מן המזון
ואיבא למפרך מה למזון שכן נהנה
שבשאתה צא ללמוד מזון מן התורה
ואיבא למפרך מה לתורה שכן חזן
העולם הבא: ק"ש **דרבנן**. לא קמי
פריך לה: **אמא ויאיב דאורייתא** היא.
שמוכיר צה יציאת מזרים דחיובא
דאורייתא היא דכתיב למען מזכר את
יום זאתך מאריך מזרים (דברים טו):
דחיות צה פתח. יציאת מזרים ומלכות
שמים: **חוזר וקורא ק"ש**. קסבר ק"ש
דאורייתא היא: ולחוי פסל **אדם**
כל היום. צבלות גדולות פסק הלכה
כדכרי יוחנן בספק והלכה כשמואל
בדאי התפלל: **מהו שיגמרו**. את
הצרכה אם מזכר צאלמע הצרכה
בצאתה מן הצרכות שטעה: **יחיד ויחיד**.
כשהתפלל תחלה היה יחיד וכשבח
שהתפלל והתחיל להתפלל היה ביחיד:
וא

אמר כבר שמיהן מ"מ שמה אמר ק"ש ולא אמר אמת ויציב שזה
ששמה לא קרא לא זה ולא זה כיון דספיקא הוא כולי האי לא אטרחו
דשמה קרא ק"ש אחרת ולא יצא כלל במה שעושה עמה ואם צדור
לאמת ויציב בלא ק"ש ואם כן כשיאמר מעתה ק"ש לא תקון כלל ולא
אאלא מחמת ויציב אבל צדור הוא שקרא ק"ש ואפילו הכי הוא אמר
שמשופק אי לא אמר לא פרשת יציאת ולא אמת ויציב ואם כן לא
ויציב לפי דעטם אמת ויציב אי משום יציאת ומזרים ובעבר הוי
דאמרין לעיל בפרק קמא (דף ג.) צדור ר"י
ורבי יוחנן אמר וצואי שיתפלא אדם בל דיומן צדור ר"י
דהא מסתמא לא פליג אהא דאמר רב יהודה אמר שמואל

וקבלנו מרבותינו שהיו חכמים מוקמי לה לאה דר' יוחנן בתפלת ערביה לבד, וכדאשכחן
 שם מלאכה בחתמה באי, וכי, דיש רבא עבדור ומניקת תפנתנו בו ומשלימות בדרך תשלימות
 וסאסור. וכו' אמרו בשמיה דר' יוחנן, ומקשינן וכו' אמר ר' יוחנן הכי ואמר ר' תנאי תשעא באי
 וכלא מאי. וכו' תנתינן צבור דקומין, וכו' תנתינן נעילה, כלומר יאנו מחפלי שט' באי תפלת
 וכו' וכו' ולואו שיחפלה אדם כל היום כלו, ומשנין לחתם רשות באי תפלת נעילה ותנתינן צבור חובה,

מי שמתו פרק שלישי ברכות

דבסמון יקשה גט לרצינא מה לי
ק"ש וברכת המזון יומר מתפלה וי"ל
לרצינא נישא כיון דהרהור כדבור
דמי יש להלציכו בק"ש וברכת המזון
הסם מדאורייתא יומר מתפלה לרצנ
אזל לזר חסדא כיון דהרהור אינו
כלום רק שלא יחא יושב ופטל מה לי
ק"ש מה לי תפלה: **הא אי לא אתחיל**
א"א יתחיל. וא"ת אימא דכדבור קאמר
הא כהרהור ספיר דמי וי"ל דמשמע
דלא יתחיל אפי' כהרהור מדלא קאמר
יקצר כדבור א"ו ירהר כצריכות:
חב"י גרס"א יק"ש וברכת המזון
דאורייתא ונתפלה דרבנן ונא

שהוא מסופק גם מק"ש שאם היה צריך לו מק"ש וספק מאמת ויציב לא יהיה מן התורה כיון שהזכיר יציאת מצרים צק"ש ואם כן הואיל ומסופק משניהם יחזור לק"ש דאמת זה תרתי מלכות שמים ויציאת מצרים דהכי עדיף מלומר אמת ויציב דליכא אלא חדא כדאמר בסמוך גבי מתני'. ואומר ר"י דודאי מתני' גבי צעל קרי שיעשו בו שלא אמר ק"ש ולא אמת ויציב כלל ואינו רוצה להחמיר לו הלכך טוב הוא יסיר שיאמר ק"ש דליכא תרתי וכל הכא שהוא ספק אם אמר אמת ויציב ומספקא ליה אם אמר שניהם כדפרישית טוב הוא יותר שיאמר אמת ויציב מלומר ק"ש דכשיאמר אמת ויציב שמה ש' לתלות שמקן הכל דאם קרא אמת ויציב גם קרא ק"ש כבר דמסתמא התפלה כדקד תפלה ק"ש ואח"כ אמת ויציב ויא' ידי שפיהו וכי נמי מימנא דלא

וְזוֹ לִהְיוֹת וְעַתָּה כְּשִׁיחֲמֹר אֲמַת וַיֵּצֵא נִמְצָא שֶׁהַשְּׁלִים הִכּוּ וְכִי תִימָחַ רָצֵן לַחֲזוֹר שְׂנִיָּה אֲזַל אִם יֵאֱמָר ק"ש אֵין זוֹ תִּקְנָה גְּמוּרָה כֹּל כֵּךְ אִם אֲמַר כִּכֵּר ק"ש אִם כֵּן לֹא אֲמַר נִמְי אֲמַת וַיֵּצֵא שֶׁאֵין רְגִילוֹת לִימֹר סָפְקוֹ מִדִּי סָפְקוֹ עוֹד אֲמַר הִר"ר שֶׁמְעוֹן* דִּמְיִיר שְׁפִיר שֶׁאֵינוֹ מְסוּפָק וַיֵּצֵא דְאוֹרִייתָא שֶׁר"ל סָפֵק לֹא אֲמַר אֲמַת וַיֵּצֵא עִם פֶּרֶשֶׁת זֵאִיָּת יִכִּיר כֹּלל יִצְחָק מִזְּמֵרִים וְכוּלָּה מִילָתָא דִּלְיִיחָת מִזְּמֵרִים קָרִי לִיה אֲמַת שֶׁסֶּת יִצְחָק אֲמַת וַיֵּצֵא: **הַקּוֹל** בִּדְבָרֵי תוֹרָה בְּתִיב. וְהֵא

וכה כרזי יוחנן ודוקא בספק התפלל * חזל ודאי התפלל לא * מדע
 מסמוך ומזכר שהתפלל פוסק וכו' וכן אם יכול לחדש דבר בתפלתו:
 ע

פ', כגון שהתפלל חפלה אדעתא דחובה ושכח שכבר התפלל ועמד להתפלל אדעתא דחובה באמצע ברכה, שאם בא לגומר נמצא כמי שמקריב שני מתירן בשחיתות שהוא עובר משום באמצע ברכה. ובהא אפי' ר' יוחנן אמר דלא קאמר רבי יוחנן ולואו שיתפלל אדם כל היום כגון וכו' קיצא בהן, אבל תפלת חובה לא קאמר. הני בני יב דטעו ומכריזי דחול בשבת וכו' גמול דעריכת שחרית ומנחה, אבל במוסף פוסק אפי' באמצע ברכה.

כא.

עין משפט
נר מצוה

ל' א מ"י פ"ג מהלכות ק"ט
הלכה יג סמג עשין יט
טוש"ע אור"ח סימן סז:
ל' ב ג מ"י פ"י מהל' תפלה
הלכה ו סמג עשין יט
טוש"ע אור"ח סימן קז סעיף א:
ל"ח ד מ"י שם הלכה ז סמג
שם טוש"ע אור"ח סי' רסח
סעיף ב:
ל"ט ה מ"י פ"א מהלכות תפלה
הלכה ט סמג שם טוש"ע
אור"ח סימן קז סעיף א:

תורה אור השלם

1. וְאָכַלְתָּ וּשְׂבַעְתָּ וּבְרַכְתָּ אֶת
יְיָ אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטְּבָה
אֲשֶׁר נָתַן לָךְ: דְּבָרִים ח י
2. כִּי שָׁם יִי אַקְרָא הַבּוֹ גְּדֹל
לְאֵלֹהֵינוּ: דְּבָרִים לב ג
3. וּשְׁנַנְתָּם לְבָנֶיךָ וּדְבַרְתָּ בָּם
כְּשֶׁבַחְתָּ בְּבֵיתְךָ וּבְלִמְתָּךְ
בְּדֶרֶךְ וּבְשֻׁבְךָ וּבְקוּמְךָ:
דְּבָרִים ו ז

רבינו חננאל (המשך)

[illegible]